

(REVISED COURSE)

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

1. Answer the following (not more than two sentences)

20

- State any two powers of the State Board constituted under the Water Act.
- What does 'Bar of Jurisdiction' mean under the Air Act?
- Who is an 'Occupier' under the Hazardous Waste Rules?
- State the Constitutional amendment indicated for Environment Protection?
- Explain 'Day' and 'Night' as per the Noise Pollution Rules?
- u/s 22A of the Air Act, the Board is empowered to make application to which courts for restraining air pollution?
- Define 'Taxidermy' under the Wild life Protection Act?
- What is the Global Warming?
- On which day the stock home conference began and what is the significance of the opening day?
- u/s 33A of the Water Act, what directions can be given?

2. Write short notes on the following : (any four)

20

- Eco-Labeling Scheme
- 'Hunting' under the Wild Life Protection Act.
- Hazardous Waste Rules
- Declaration of National Parks under the Wild Life Protection Act.
- Coastal Regulations
- Penal provisions under the Environment Protection Act.

3. Solve the following (any two)

12

- A State Board officer enters into an industry in order to carry out inspection.
 - Does a State Board have the power to entry into an industry? Explain.
 - Before entering what action has to be taken by the officer?
 - If Occupier refuses to sign on sample containers what inspecting officer should do?
- A group of hunters entered into a sanctuary with a hope to enter illegally and succeed in trapping a few wild animals for earning gain on sale of hunted animals. They were carrying sharp weapons, match-boxes, kerosene, etc.
With respect to the Wild Life Protection Act, answer the following..
 - What are the rules for authorized entry in sanctuary?
 - What action will be taken on the said group for carrying sharp weapons, match-boxes, kerosene?
 - Trapped animals are whose property?

[TURN OVER]

- c) Under the Environment Protection Act, the Central Government took action against a hazardous industry polluting the environment.
- Under what authority Central Government can initiate action against industry?
 - What are the directions can be given to the Industry by Central Government?
 - What are the penal provisions for violating directions?

4. Answer the following (any four):-

48

- Discuss the provisions relating to Environment Protection and conservation incorporated in the Indian constitution.
- Enumerate the Composition and functions of the Central Board under the Water Act.
- Discuss the provisions related to environment protection and conservation under the Indian Penal Code and Criminal Procedure Code.
- Strict Liability and absolute Liability as provided by the law of torts and its application in Environmental cases. Explain with the help of decided cases.
- Have the Noise Pollution Rules been effective in the true sense? Discuss.
- "Public Interest Litigation has greater signification in the field of environment pollution". Explain with reference to decided cases.

(मराठी रूपांतर)

(३ तारा)

१. खालील प्रश्नांची एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे द्या.

२०

- जल कायदयांतर्गत राज्य प्रदूषण मंडळाचे महत्वाचे दोन अधिकार सांगा.
- वायु कायदयांतर्गत 'अधिकारितेस रोख' म्हणजे काय?
- घातक कचरा अधिनियमाखाली 'भोगवटा धारक' म्हणजे कोण?
- पर्यावरण संरक्षणा संबंधी भारतीय राज्यघटनेमध्ये महत्वाची घटना दुरुस्ती कोणती?
- ध्वनी प्रदूषण नियमांतर्गत 'दिवस' आणि 'रात्र' यांची वेळ सांगा.
- वायु कायदयांतर्गत कलम २२ अ खाली प्रदूषण नियंत्रण मंडळ प्रदूषण थांबविण्यासाठी कोणत्या न्यायालयात अर्ज करू शकते?
- वन्य जीव संरक्षण कायदयांतर्गत 'मृगया चिन्हे तयार करणे' या शब्दप्रयोगाचा अर्थ सांगा.
- जगातील तापमान वाढ म्हणजे काय?
- स्टॉक होम परिषद कोणत्या तारखेला सुरू झाली आणि त्या दिवसाचे महत्त्व काय?
- जल कायदयांतर्गत कलम ३३ अ खाली कोणते निर्देश देता येतात?

[TURN OVER]

- c) Under the Environment Protection Act, the Central Government took action against a hazardous industry polluting the environment.
- i) Under what authority Central Government can initiate action against industry?
- ii) What are the directions can be given to the Industry by Central Government?
- iii) What are the penal provisions for violating directions?

4. Answer the following (any four):-

- a) Discuss the provisions relating to Environment Protection and conservation incorporated in the Indian constitution.
- b) Enumerate the Composition and functions of the Central Board under the Water Act.
- c) Discuss the provisions related to environment protection and conservation under the Indian Penal Code and Criminal Procedure Code.
- d) Strict Liability and absolute Liability as provided by the law of torts and its application in Environmental cases. Explain with the help of decided cases.
- e) Have the Noise Pollution Rules been effective in the true sense? Discuss.
- f) "Public Interest Litigation has greater signification in the field of environment pollution". Explain with reference to decided cases.

(मराठी रूपांतर)

(३ ताई)

१. खालील प्रश्नांची एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे द्या.

- (अ) जल कायदयाअंतर्गत राज्य प्रदुषण मंडळाचे महत्वाचे दोन अधिकार सांगा.
- (ब) वायु कायदयाअंतर्गत 'अधिकारितेस रोध' म्हणजे काय?
- (क) घातक कचरा अधिनियमाखाली 'भोगवटा धारक' म्हणजे कोण?
- (ड) पर्यावरण संरक्षणा संबंधी भारतीय राज्यघटनेमध्ये महत्वाची घटना दुरुस्ती कोणती?
- (इ) ध्वनी प्रदूषण नियमांतर्गत 'दिवस' आणि 'रात्र' यांची वेळ सांगा.
- (फ) वायु कायदयाअंतर्गत कलम २२ अ खाली प्रदुषण नियंत्रण मंडळ प्रदुषण थांबविण्यासाठी कोणत्या न्यायालयात अर्ज करू शकते?
- (ग) वन्य जीव संरक्षण कायदयाअंतर्गत 'मृगया चिन्हे तयार करणे' या शब्दप्रयोगाचा अर्थ सांगा.
- (त) जलवायु तापमान वाढ म्हणजे काय?
- (ध) स्टॉक होम परिषद कोणत्या तारखेला सुरु झाली आणि त्या दिवसाचे महत्त्व काय?
- (ज) जल कायदयाअंतर्गत कलम ३३ अ खाली कोणते निर्देश देता येतात?

[TURN OVER]

२. टीपा लिहा (कोणत्याही चार)

२०

- (अ) पर्यावरण स्नेही चिन्हांकन (Eco Labeling and Eco Mark)
- (ब) वन्य जीव कायदयांतर्गत 'शिकार'
- (क) घातक कचरा नियम
- (ड) वन्य जीव संरक्षण कायदयांतर्गत घोषित केलेली 'अभयारण्ये व राष्ट्रीय उपवने .
- (इ) समुद्र किनारा संरक्षण अधिनियम (Coastal regulation zones notification)
- (फ) पर्यावरण संरक्षण कायदा १९८६ अंतर्गत शिक्षेच्या तरतुदी

३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा .

२२

- (अ) प्रदुषण नियंत्रण मंडळाचा अधिकारी एका कंपनीत प्रदुषण पडताळणीसाठी प्रवेश करत आहे .
 - १. प्रदुषण नियंत्रण मंडळाच्या अधिका-याला असा प्रवेश करता येतो का?
 - २. त्या साठी सदर तपास अधिका-याला काय करावे लागेल?
 - ३. परिक्षणासाठी घेतलेल्या प्रदुषक नमुन्यावर भोगवटाधारक सही करत नसेल तर अधिकारी कोणती कृती करतील?
- (ब) एक जमाव तीक्ष्ण हत्यारे, काडेपेटी व रॉकेल घेवून अभयारण्यामध्ये शिकार करण्यासाठी अनधिकृतरीत्या प्रवेश करतो . तिथे ते काही वन्य प्राण्यांना सापळा रचून पकडतात . सदर पकडलेले प्राणी विकून नफा मिळवण्याचा त्याचा येत असतो .
 - १. अभयारण्याच्या अधिकृतप्रवेशास कोणते नियम आहेत?
 - २. सदर जमावाने नेलेल्या तीक्ष्ण हत्यारे व ज्वलनशील पदार्थ यावर कोणती कारवाई होवू जाईल?
 - ३. पकडलेल्या प्राण्यांवर कोणाचा हक्क असेल?
- (क) पर्यावरण संरक्षण कायदयाखाली केंद्र सरकार एका घातक रसायने उत्पादन करणा-या कंपनीवर प्रदुषके उत्सर्जनाच्या नियमांचे उल्लंघन करण्याविरुद्ध कारवाई करत आहे .
 - १. अशी कारवाई केंद्र सरकार कोणत्या अधिकाराखाली करू शकते?
 - २. केंद्र सरकार या प्रकरणात अपराधी कंपनीला कोणते निर्देश देवू शकते?
 - ३. सदर निर्देशनाचे कंपनीने पालन न केल्यास कोणत्या शिक्षेची तरतूद आहे?

[TURN OVER]

४. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा .

४८

- (अ) भारतीय राज्यघटनेतील पर्यावरण संरक्षण आणि संवर्धन या संबंधीत तरतूदी मीमंसा करा .
- (ब) जल प्रदुषण कायद्यांतर्गत स्थापन होणा-या 'केंद्रीय प्रदुषण नियंत्रण मंडळाची' रचना व कार्ये नमुद करा .
- (क) भारतीय दंड संहिता व फौजदारी प्रक्रीया संहिता कायद्यांतर्गत पर्यावरणाचे संरक्षण आणि संवर्धन यासाठी असेलल्या प्रयोजनांची चर्चा करा .
- (ड) नुकसान भरपाई कायद्यांतर्गत 'गुन्हा न घडलेला असला तरी पडणारी जबाबदारी' (Strict liability) व 'संपुर्ण जबाबदारी' (Absolute liability) आधारित पर्यावरण प्रदुषण प्रकरणातील व्यवहार्यता निकाली प्रकरणांद्वारे चर्चा करा .
- (इ) ध्वनी प्रदुषण (विनिमय आणि नियंत्रण) नियम २००० ध्वनी प्रदुषण रोकण्याच्या यशस्वीतेबद्दल टिकाकुशल चर्चा करा .
- (फ) जन हित याचिकांची पर्यावरण संरक्षण व संवर्धनातील आज पर्यंतच्या महत्वाच्या योगदानाची संदर्भित निकाली प्रकरणांद्वारे चर्चा करा .